

וא"כ אפי' אליבא דאמת אתיא מתני' דלא כר' אלעאי, א"כ אפשר לדידן שנהגו בראשית הגז כר"א, אפשר דה"ה לענין צאן עכו"ם ג"כ פסקינו כר"א. והנראה דבהה נסתפק הגאון רבינו עקיבא איגר זצ"ל בחידושי למשניות בריש פי"א דחולין יעו"ש. — אח"כ מצאתי להגר"א ז"ל בביאוריו על יו"ד בסי' של"א, שכתב ג"כ דלא כדברי העט"ז והש"ך ז"ל, בכוונת הרמב"ם והש"ע, רק דהחזיר אינו אלא מדבריהם כמש"כ מקודם, ובלי ספק הכריחו לפרש ככה לשון הב"י כנ"ל. והנאני מאוד שכוונתי לדעתו הקדושה. — הן אפשר הי' ליישב ד' הרמב"ם והש"ע שלא פסקו כר"א רק לענין ח"ל אבל לא בקונה מן העכו"ם, אבל א"כ קשה מדוע פסק הב"י בסי' ס"א סעיף כ"א במתנות כוותי' דר"א, לא הו"ל לפסוק כוותי' רק בראשית הגז, וע"כ משום דסובר דמה"ת פסקינו כר"א דילפי' נתינה נתינה, וא"כ גם בקונה מן העכו"ם הי' לי' לפסוק כוותי'. אבל עדיין קשה דהא בסי' זה גופי' לענין ראשית הגז פסק דמפרישין מן החדש על הישן והוא דלא כר"א, ולענין מין על שאינו מינו פסק דאין מפרישין והוא כר"א. ע"כ נראה לבאר ד' הש"ע עפ"י סברת הר"ן, דמאחר דנהגו להקל בראשית הגז כר"א, אע"ג דזה הוא רק לענין דאינו נוהג בח"ל, עכ"ז צריכין אנו להחמיר כוותי', וע"כ בקונה מן העכו"ם חייב לחומרא דלא כר"א, ובמין על שאינו מינו פסקינו לחומרא שלא להפריש כר"א, ובחדש על הישן דשם איירי דליכא רק חמש צאן, פסקינו לחומרא דמפרישין מן החדש על הישן דלא כר"א בכדי שיצטרפו. לפ"ז יצא לנו דין חדש היכא דאיכא בכל שנה שיעור הפרשה, אין מפרישין מן החדש על הישן לחומרא כר"א. — ובוזה יתיישב קושיית הגר"א בסק"ו, ע"ש, דבסעיף ו' לחומרא דלא כר"א ודו"ק (ובאמת לא נוכל לומר דלזאת פטור בסי' ס"א במתנות משום דסובר דפסקינו כר"א מה"ת, דהא היא דעת הטור בסי' ס"א, ובסי' של"ג פסק דבר תורה ניהג ראשית הגז גם בחו"ל דלא כר"א רק שנהגו כוותי').

על גר תושב וכנראה שגם כ"ת חזר בו והבין גם הוא שדוחק לאמר כן, ע"כ רצה לבאר דבריו עפ"י ד' הכו"פ ובוזה קרובים דבריו אל האמת. והוא כי על מכירת שדה לעכו"ם יש שלשת איסורים. א', שע"י המכירה הם קובעים ישיבתם בא"י כמש"כ הרמב"ם ז"ל בפ"י מהל' ע"ז [הל' ג'] וזהו שמונה הרמב"ם ז"ל במספר הלאוין שלא ישבו בארצנו. ב', לא תחנם היינו שלא לחנון עליהם, וזהו חגיגה כשמוכרין לו קרקע וכמש"כ הכו"פ. ג', לא תמכר הארץ לצמיתות, והיינו לנכרי כמש"כ הרא"ה ז"ל בס' החינוך, וא"כ איפה כ"ז אינו רק כשמוכר לצמיתות, אבל כשמתנה להחזיר לו במשך שנה או שנתים והוא עושה זה לטובתו ולא לטובת הנכרי מותר למכור לו, דהא אין כאן ישיבת קבע, ואין כאן לא תחנם, ואין כאן לא תמכר האדם לצמיתות. וא"כ צודקים דברי הרא"ה ז"ל למאוד, דהא הוא סובר דלא תחנם לא קאי כלל אמכירת קרקע כמבואר בדבריו בפ' ואתחנן, ואיסור המכירה יליף מלא ישבו. (והא דאמרי' בגמ' לא תתן להם חגיגה בקרקע, היינו בדרך אסמכתא בעלמא) וכמש"כ בהדיא בפ' משפטים שאין מוכרין לו קרקע שישכון בארצנו, והיינו ישיבת קבע כמבואר ברמב"ם בפ"י מהל' ע"ז. וא"כ מאחר שמתנה להחזיר לו ממילא שרי, דאין כאן לצמיתות ואין כאן ישיבת קבע, ואפי' לדידן דסוברים דלא תחנם קאי על חגיגת קרקע מה"ת, ואין זה אסמכתא, שפיר שרי, דהא זהו דווקא כשמתכוון לטובת הנכרי, משא"כ כשהוא מוכר למכור לטובת עצמו מותר למכור כמש"כ הכו"פ שהביא כ"ת בעצמו, וא"כ עיקר המכירה בעת השמיטה היא לטובתינו ומוכרחים אנו לזה, פשיטא דשרי, בלי שום פקפוק.

סימן כג

בדבר נדוי לכבודו של הרב *

ב"ה, סוכאלק, יום ג' כ"ב סיון תרכ"ג

שלום וכל טוב. כבוד ידידי הרב המאוד"ג החת"כ המפורסם בתו"ר מתמיד ומצא כדי מידתו מידת חכמים מו"ה אברהם נ"י האברק"ק וויואן. שלום ושלום.

מכתבו מן יום א' העבר הגיעני, ומאד נצטערתי על חילול ה' וחילול התורה ובפרט על צערו כי

* התשובה נדפסה בספר "יד שאול", ספר זכרון ע"ש הרב ד"ר שאול וינגורט זצ"ל, תל אביב תשי"ג.

סימן כב

בדבר היתר המכירה לעכו"ם בשביעית

[התשובה נשלחה לכבוד הגאון ר' בן ציון האברק"ק בילסק].

אכתוב לכ"ת בקצרה כי לדעתי מאחר שבס' החינוך כתב סתם עכו"ם או גוי, א"א לאמר שכוונתו